

CK.0000077991

HỘI VĂN HỌC NGHỆ THUẬT VIỆT NAM
 Ệ THUẬT CÁC DÂN TỘC THIỂU SỐ VIỆT NAM

VÀNG THUNG CHÚNG

NGHỀ THỦ CÔNG TRUYỀN THỐNG
CỦA NGƯỜI NÙNG DÍN Ở LÀO CAI

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HÓA DÂN TỘC

LIÊN HIỆP CÁC HỘI VĂN HỌC NGHỆ THUẬT VIỆT NAM
HỘI VĂN HỌC NGHỆ THUẬT CÁC DÂN TỘC THIỂU SỐ VIỆT NAM

VÀNG THUNG CHÚNG

**NGHỀ THỦ CÔNG TRUYỀN THỐNG
CỦA NGƯỜI NÙNG DÍN Ở LÀO CAI**

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HÓA DÂN TỘC

LỜI GIỚI THIỆU

Ủy ban toàn quốc Liên hiệp các Hội Văn học nghệ thuật Việt Nam là tổ chức chính trị - xã hội - nghề nghiệp, thành viên của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, mái nhà chung của các Hội Văn học nghệ thuật cả nước. Liên hiệp gồm 74 tổ chức thành viên với trên 45.000 hội viên là văn nghệ sĩ thuộc các Hội Văn học nghệ thuật chuyên ngành Trung ương và các Hội Văn học nghệ thuật tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương, trong đó có Hội Văn học nghệ thuật các Dân tộc thiểu số Việt Nam.

Trải qua gần 25 năm hình thành và phát triển, đến nay Hội Văn học nghệ thuật các Dân tộc thiểu số Việt Nam đã có hơn một nghìn hội viên, trong đó gần 600 hội viên là người dân tộc thiểu số hoạt động tại 34 tổ chức cơ sở và các chi hội, tỉnh thành hội trong cả nước. Trong giai đoạn từ năm 1999 đến nay, được sự quan tâm của Đảng và Nhà nước, đã có hàng nghìn công trình, tác phẩm văn học, nghệ thuật các dân tộc thiểu số Việt Nam được sưu tầm, nghiên cứu, biên dịch, sáng tạo.

Bộ sách này là một phần của Đề án “Bảo tồn, phát huy giá trị tác phẩm văn học, nghệ thuật các dân tộc thiểu số Việt Nam”, với mục tiêu là thực hiện chính sách dân tộc của Đảng, Nhà nước nhằm bảo tồn, phát huy giá trị tác phẩm văn học, nghệ thuật các dân tộc thiểu số Việt Nam; quảng bá di sản văn hóa các dân tộc thiểu số Việt Nam với bạn bè thế giới; góp phần xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc và xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc, thúc đẩy tiến trình đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế; bổ sung nguồn tài liệu phục vụ công tác giảng dạy, nghiên cứu, trao đổi, giao lưu và phát triển văn hóa giữa các tộc người, nhân dân trong và ngoài nước, với cộng đồng quốc tế.

Bộ sách là kết quả từ kho tài liệu hàng nghìn công trình, tác phẩm đã được nghiên cứu, sưu tầm, biên dịch, sáng tạo qua nhiều thế hệ tác giả, nghệ nhân, hội viên của Hội Văn học nghệ thuật các Dân tộc thiểu số Việt Nam.

Trong quá trình thực hiện bộ sách, Ban Chi đạo mong nhận được góp ý của quý bạn đọc gần xa.

TM. BAN CHỈ ĐẠO
TRƯỜNG BAN

Nhà văn Tùng Điền

Phó Chủ tịch Thường trực

Liên hiệp các Hội Văn học nghệ thuật Việt Nam

LỜI NÓI ĐẦU

Nghề thủ công truyền thống là sản phẩm của nền kinh tế nhưng đồng thời cũng là bản sắc đặc trưng văn hóa tộc người. Mỗi nghề thủ công, mỗi sản phẩm thủ công đều mang dấu ấn văn hóa tộc người. Phát triển nghề thủ công truyền thống không chỉ nhằm nâng cao đời sống vật chất của đồng bào mà còn nhằm bảo tồn và phát huy di sản của cha ông để lại, bảo vệ bản sắc văn hóa dân tộc¹.

Là dân tộc thiểu số có môi trường sống tương đồng với các dân tộc cư trú ở vùng cao, người Nùng Dín ở Lào Cai với trí óc thông minh tài tình, khéo léo đã sáng tạo nên nhiều nghề thủ công truyền thống với những sản phẩm đặc sắc vừa mang tính chất chung lại vừa mang tính khác biệt, thể hiện sắc thái văn hóa phong phú tộc người. Các nghề thủ công truyền thống của người Nùng Dín rất phong phú, đa dạng, tiêu biểu, gồm: nghề làm mộc, nghề đan lát, nghề trồng bông dệt

1. Trần Hữu Sơn, 1997, *Văn hóa dân gian Lào Cai*, Nxb Văn hóa dân tộc, Hà Nội.

vải, nghề thêu hoa văn, nghề chạm khắc bạc làm đồ trang sức, nghề nấu rượu, nghề làm tranh cắt giấy, nghề làm ngói máng, đục đá. Trong đó, mỗi nghề, mỗi địa vực cư trú lại tạo ra nhiều sản phẩm thủ công khác nhau đảm bảo vừa thích nghi với môi trường cư trú với những thuận lợi và khó khăn nhất định, lại vừa đáp ứng đầy đủ nhu cầu đời sống sinh hoạt văn hóa từ vật chất (sản xuất, ăn ở sinh hoạt, phương tiện đi lại...) đến đời sống văn hóa tinh thần (nhu cầu thẩm mỹ, tín ngưỡng tâm linh...). Điều đó thể hiện sự sáng tạo độc đáo.

Các nghề thủ công truyền thống với những sản phẩm thủ công của người Nùng Dín được tổ chức hoạt động phổ biến từ gia đình đến cộng đồng làng bản góp phần không nhỏ và có vai trò quan trọng trong đời sống sinh hoạt vật chất và tinh thần tộc người. Đó là khai thác, tận dụng được các tiềm năng tài nguyên thiên nhiên (lâm sản, khoáng sản, thổ nhưỡng, nông sản, kim loại) và các sản phẩm hàng hóa sẵn có thị trường, như: giấy bản, giấy màu các loại. Đồng thời tạo ra khối lượng công ăn, việc làm cho mọi người, mọi giới, mọi lứa tuổi; và tận dụng, khai thác thời gian rỗi vào tái tạo của cải vật chất phục vụ nhu cầu đời sống một cách hiệu quả. Một số nghề thủ công (nghề mộc, nghề làm ngói máng, nghề làm tranh cắt giấy...) còn tạo nên một ê kíp, một tổ hợp nguồn nhân lực có

tổ chức chặt chẽ, tạo nên tinh thần đoàn kết cộng đồng làng bản một cách bền vững. Các sản phẩm thủ công của người Nùng Dín tuy số lượng khiêm tốn không phát triển thành sản phẩm hàng hóa mang lợi ích kinh tế lớn nhưng góp phần đáp ứng nhu cầu tự cung tự cấp, tiết kiệm tiền của, đồng nghĩa với việc phát triển kinh tế gia đình. Đặc biệt là duy trì, bảo tồn và phát huy giá trị các nghề thủ công truyền thống cha ông để lại từ hàng ngàn năm, góp phần giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc.

Tuy nhiên, hiện nay trước sự biến đổi của xã hội cùng với sự tác động ảnh hưởng của quá trình hội nhập kinh tế thế giới, nghề thủ công truyền thống tộc người Nùng Dín không chỉ đứng trước nguy cơ mà đã từng bước mai một, cụ thể như nghề trồng bông dệt vải, nghề làm ngói máng, nghề đan lát, nghề mộc... Do đó, một nhiệm vụ cấp bách hiện nay cần phải nghiên cứu sưu tầm, hệ thống hóa lại các tri thức dân gian về kỹ nghệ tổ chức các hoạt động nghề thủ công truyền thống để lựa chọn các giá trị tinh hoa có thể phát huy được duy trì, hoạt động phục vụ sự nghiệp xây dựng nông thôn mới trên cơ sở bảo tồn, kế thừa và phát huy di sản văn hóa dân tộc một cách hiệu quả.

Hy vọng cuốn sách đóng góp nguồn tư liệu khoa học phong phú và giới thiệu một cách tổng quan một

loại hình di sản văn hóa “nghề thủ công truyền thống dân tộc” góp phần bổ sung, làm phong phú thêm kho tàng di sản văn hóa các dân tộc thiểu số ở Lào Cai nói riêng và văn hóa Việt Nam nói chung.

Các tư liệu trong tác phẩm đều do tác giả sưu tầm tổng hợp lần đầu nên chắc chắn không tránh khỏi thiếu sót. Rất mong nhận được sự góp ý, chỉ bảo, bổ sung của bạn đọc để hoàn thiện hơn trong lần xuất bản sau.